

Innhold

Forord	11
Kapittel 1 Innledning	13
<i>Thomas Owren og Sølvi Linde</i>	
En fagbok i vernepleie	14
Teori og praksis	15
Bruken av praksisfortellinger	15
Faglig skjønn og perspektivitet som grunnpremiss	16
Praktiske synteser som grunnpremiss	17
En begrepsavklaring	19
En gjennomgang av bokens kapitler	20
Kapittel 2 Funksjonsnedsettelse og funksjonshemming	28
<i>Thomas Owren</i>	
Tre perspektiver på funksjonshemming	29
Medisinsk modell: Individets vansker skyldes funksjonsnedsettelsen.	30
Sosial modell: Mange av vanskene personer med funksjons-	
nedsettelse erfarer, skyldes forhold i omgivelsene.	32
Gap- eller misforholdsmoell: Vanskene oppstår i samspillet	
mellom individ og omgivelser, knyttet til konkrete situasjoner...	37
Sett under ett	41
Kapittel 3 En faglig handling	43
<i>Thomas Owren</i>	
Inga og Beate	44
Et fokus på forklaringer	47
Egenskapsforklaringer	47
Årsaksforklaringer og formålsforklaringer	48
Et standpunkt mot instrumentalistiske tenke- og	
handlemåter	49
Det problematiske i det instrumentalistiske	50
Utvendige beskrivelser har likevel en viktig rolle	51
Naturvitenskapelig frembrakt kunnskap har også en viktig rolle	52
Å fortolke og forstå	53

En relasjonell forståelse av kommunikasjon	56
Fra sammenheng til samarbeid	60
Til sist	63
Kapittel 4 Vernepleierens arbeidsmodell	65
<i>Thomas Owren og Sølvi Linde</i>	
En modell for strukturering av faglig skjønnsutøvelse	67
Struktureringsnivå A – tjenesteutøvelse ut fra overordnete mål	68
Arbeidsprosessen på struktureringsnivå A	70
Overordnete mål	71
Struktureringsnivå B – tjenesteutøvelse ut fra hovedmål	72
Arbeidsprosessen på struktureringsnivå B	74
Hovedmål	75
Struktureringsnivå C – tjenesteutøvelse ut fra delmål	77
Arbeidsprosessen på struktureringsnivå C	78
Delmål	79
Et univers av mål	81
Formulering av mål	82
Hele modellen sett under ett	83
Til sist	84
Kapittel 5 Et blikk tilbake	85
<i>Thomas Owren</i>	
En opplæringsmessig utfordring	86
Trening og opplæring	88
ADL-trening	88
Handlingskjeder og hjelpebetingelser	89
Målrettet miljøarbeid	90
Forsterkningsbetingelser	90
Atferdslæring	92
De nye arbeidsformene høster kritikk	92
Utviklingshemmete som «treningsobjekter»	93
Normalisering og rettigheter	94
Institusjonene legges ned	95
Normaliseringsarbeid og ambivalens	96
Dags- og ukeplaner	96
Miljøregler	97
Instruksjon, overvåking, intervensjon – og en betydelig grad av ambivalens	98

Et økende fokus på rettssikkerhet.	100
Normaliseringsarbeidet høster kritikk	100
Sett fra et nåtidsperspektiv	101
Vernepleierens trenings- og opplæringskultur	101
Fra «atferdsterapi» og målrettet miljøarbeid til atferdsanalyse. . .	104
Normalisering	105
Til sist	107
Kapittel 6 Sosial helse og funksjon.	108
<i>Thomas Owren</i>	
En helsefremmende tilnærming.	110
Opplevelse av sammenheng	112
Begripelighet	113
Å tilrettelegge for begripelighet	114
Dags- og ukeplaner for tjenesteutøverne.	115
Håndterbarhet.	116
Gradert bistand	116
Partnerkompetanse.	117
Ramme inn og gi handlingsrom	118
Utfordrende atferd	119
Gjøre situasjoner umiddelbart mer håndterbare for personen. . .	120
Meningsfullhet	123
Indre og ytre motivasjon	123
Planmøter.	124
Tilrettelegging for nye ferdigheter og muligheter.	126
Aktiviteter og fellesskap	127
Til sist	128
Kapittel 7 Habilitering som samarbeidsprosjekt	131
<i>Lars-Ove Nordnes og Leif Kåre Fjelde</i>	
Leif Kåre.	133
Lars-Ove.	133
Habilitering må være et samarbeid	134
Individuell plan.	137
Brukerråd.	139
Koordinator må tilstrebe å bli en «signifikant annen»	143
Tre betingelser for vekst og utvikling.	146
Anerkjennelse/respekt	147
Utfordring/forstyrrelse.	148

Tid	148
Bruk av samarbeidstrekanen	149
Til sist	149
Kapittel 8 Skape mening sammen	151
<i>Kirsten Kvitvær Leidland</i>	
Forhandle mening	154
Å dele og forstå	156
Det første møtet	157
På den andres premisser	158
Rytmer og tid	160
En tannpuss på grensen til tvang	162
Noen generelle betraktninger	164
Til sist	166
Kapittel 9 Inviterende og insisterende praksis	167
<i>Thomas Owren og Sølvi Linde</i>	
Kategori 1: La seg styre	169
Kategori 2: Inviterende praksis	171
Kategori 3: Insisterende praksis	175
Kategori 4: Tvang	181
En samhandlingsmodell med fire kategorier	184
Til sist	184
Kapittel 10 Lokal kunnskapsutvikling	186
<i>Thomas Owren og Sølvi Linde</i>	
En konkret situasjon	187
Mellom erfaring og stabile forventninger	190
Artikulere	193
Granske kritisk	193
Spre og gjøre tilgjengelig	194
Lokal kunnskap er mer enn å bli kjent	195
Mellom det generelle og det spesielle	195
Mål for tjenesteutøvelsen: Det vi <i>vil</i> – og <i>ikke vil</i>	196
Praktisk kunnskap	199
Artikulere	201
Granske kritisk	201
Sikre tilstrekkelige lokale praktiske kunnskaper hos alle tjenesteutøverne	201
Til sist	202

Kapittel 11 Tillit – bærebjelke i medgang og motgang	204
<i>Dagrunn Sømme og Nina Thorbjørnsen</i>	
Det første møtet	205
Dobbeltdiagnose	208
Klaus tar kontakt	209
En første utveksling av tillit	210
Krise og turbulens	211
Et samarbeidsmøte	213
Klaus får tildelt leilighet	215
Klaus flytter inn	219
Til sist	222
Kapittel 12 Spørsmålet om makt	223
<i>Thomas Owren</i>	
Et fokus på makt og maktforhold	224
Maktens første ansikt: beslutningsmakt	225
Webers definisjon av makt	225
Motstand	226
Grunnlaget for makt	227
Naturlig makt og sosial makt	228
Dahls definisjon av makt	229
Maktens andre ansikt: dagsordensmakt	230
Bachrach og Baratz	230
Ubevisst utøvelse av dagsordensmakt	231
Maktens tredje ansikt: definisjonsmakt, modellmakt og ideologisk makt	233
Definisjonsmakt	233
Bråtens begrep om modellmakt	235
Ideologisk makt	237
Lukes og maktens tredje dimensjon	238
Til sist	240
Kapittel 13 Myndiggjøring og kritisk refleksjon	241
<i>Thomas Owren</i>	
Myndiggjøring	243
Personlig eller terapeutisk myndiggjøring	243
En markedsorientert forståelse av myndiggjøring	245
Myndiggjøring som fellehandling	246
En liten arbeidsgruppe går gjennom miljøpermen til Natasja	249

Tjenesteutøveres blikk på egen praksis	253
Å stille spørsmål til egen praksis.	254
Å undersøke egne forståelser, kunnskaper og verdier	254
Fra refleksjon til kritisk refleksjon	256
Et fokus på motstand	257
Bekreftelsens makt	258
Bekreftende strukturasjon	258
Bekreftende strukturasjon i praksis	259
Demokratiske prinsipper og verdier	261
En holdning til motsetninger og ulike perspektiver	261
Til sist	262
Kapittel 14 Mangfold og grenser	264
<i>Thomas Owren</i>	
En vernepleiestudent i praksis	265
Handletur på Trudes måte.	267
Primærkontakt Linda fører prosessen videre.	269
Grensene for «det normale» er i bevegelse	271
Autisme – en diagnose i bevegelse	273
Inkludering, deltakelse og grenseoppganger	276
Utover de dansetrinn som «de normale» har laget for seg selv	279
Mangfolds- og inkluderingsfasen.	282
Kapittel 15 Tjenesteutøvelse i trange handlingsrom	284
<i>Jan Christian Olsen</i>	
Struktur og forutsigbarhet.	285
En tur på Fløien	290
Når det går galt	293
Forebygging.	295
Et element av miljøbehandling.	298
En hånd på skulderen.	299
Et vanskelig valg	300
En miljødiagnose og et atferdsendrende tiltak.	301
Til sist	304
Referanser.	305
Om forfatterne	320
Stikkordregister	321